

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XXIV. An illi, qui ex observantia præcepti, prævident proximum graviter scandalizandum imputetur scandalum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

§. XXIV.

An illi, qui ex observantiâ præcepti prævidet proximum graviter scandalizandum, imputetur scandalum?

185. **P**Ræcepta sunt, vel naturalia, vel Divina, vel humana positiva, aut negativa. Certum est negativa naturalia omitti non posse, nec debere ad vitandum scandalum, sic nemo potest mentiri, furari, fornicari &c. ut impediatur peccatum proximi. Idem est de præceptis affirmativis Theologicis quorum observatio est necessaria necessitate medii ad salutem. Quæstio ergo est de positivis tam naturalibus, quam Divinis, ac humanis etiam negativis.

Prima sententia affirmat imputari, Covar. *Reg. peccatum* 1. p. à num. 4. & ex parte Soarez *de scand. D. 10. S. 4. num. 9 & 10. Valent. tom. 3. Dis. 3. quæst. 18. p. 4. §. 4.* Laym. à me citatus num. 184. Vult hæc sententia cessare obligationem præcepti tam affirmativi, quam negativi juris positivi, imò aliquando etiam naturalis. Ratio prima, quod obligatio præcepti naturalis sit fortior obligatione præcepti positivi, sed obligatio vitandi scandalum proximi est præcepti naturalis, ergo est fortior obligatione præcepti positivi tam affirmativi, quam negativi humani, ergo hæc cessat pro tunc, seu suspenditur, cujusmodi præceptum positivum affirmativum est de missa audienda die festo, & negativum de jejuniis, prohibet enim duplicem refectioem, sic secundum multos uxor po-

test, & debet non jejunare ad vitandam gravem offensam mariti, de affirmativo Divino præcipiente confessionem integram passim asserunt Doctores id non obligare, ad confessionem peccati, si inde confessarius scandalizetur per num. 184. Correctio fraterna etsi sit juris naturalis, est tamen omittenda, si ideo corrigendum magis exasperaretur. Similiter delictorum puniatio est de jure naturali, & tamen est negligenda, quando ex illa major malum e. g. feditio, aut turbatio communitatis prævidetur.

Ratio secunda, vita spiritualis est pretiosior vitâ temporali, sed ob hanc in proximo servanda est omittenda nulli præcepta, uti & jejuniis, ergo etiam ob conservandam vitam spirituales proximi sunt omittenda.

Ratio tertia inter duo mala minus est eligendum *C. duo mala dist. 13.* sed in observantiâ præcepti positivi est minus malum quam præcepti naturalis vitandi scandalum.

186. Secunda sententia negat utquam licere omittere ulla præcepta propter vitandum præcisè scandalum, in Vasq. *in opusculo de scandal. q. 43. art. 4. dub. 1. à num. 4.* & apertè S. Th. 2. 2. q. 43. art. 7. in Corp. solum distinguens ea, quæ sunt de necessitate servandæ

lutis ab his, quæ non sunt de necessitate salutis, sed omnia præcepta etiam positiva sunt de necessitate salutis, & duntaxat consilia non sunt de necessitate salutis, Pal. tom. 1. tract. 6. D. 6. p. 16. num. 3. Pont. lib. 5. de Matr. c. 18 §. 2. num. 7. Probatur primò autoritate Innocentii III. in l. cum ex injuncto de novi operis nunciat. circa medium, opera, inquit, illa, quæ sine mortali peccato omitti non possunt, non sunt pro vitando scandalo dimittenda.

Respondent cit. Covar. & Soarez Pontificem loqui non de omnibus præceptis, sed iis, quæ in concursu præcepti de scandalo obligant. Contra est, responsum Pontificis est generale instrumentum de eo, de quo dubium esse posset, ac difficultas, sed nullus dubitavit an præceptum, quod in occurssu scandali obligat, sit servandum, cum ex terminis pateat esse implendum, ergo est intelligendum de omni præcepto concurrente cum præcepto scandali, quod propter hoc non sit omittendum.

Probatur secundò nullum opus, quod nec est malum, nec speciem mali præfert, si aliàs est præceptum, debet omitti propter scandalum proximi, tunc enim non est datum, sed acceptum, seu Pharisaorum, qui de Christi doctrina scandalizabantur, sed opera præcepta, ut missæ auditio, jejunium &c. sunt bona, non mala, nec speciem mali præferentia.

Respondet prima sententia negando majorem de opere præcepto juris positivi, quod negant obligare in occurssu naturalis de vitando scandalo, cujus obligatio est fortior per num. 185.

Contra est primò naturale magis obligare cæteris paribus, quàm positivum (non autem si tam naturale, quàm positivum tendant ad propriam meam salutem, vel ad cavendum proprium peccatum) secùs cæteris imparibus, in nostro casu sunt cætera imparia nam naturale principaliter refertur ad vitandum alienum peccatum, positivum verò ad cavendum proprium. Hinc est, quod obligatio vitandi scandalum sit obligatio secundaria, cum sit prius, ac principalius consulere suæ salutis, quàm curare alienam, id enim poscit rectus ordo charitatis, quem ordinem invertit prima sententia obligans ad omissionem præcepti sibi impositi, ut alius possit suum implere. Ex hoc formatur probatio tertia in hunc modum.

Prius est implenda obligatio primaria, quàm secundaria, sed obligatio præcepti sibi impositi est primaria, obligatio autem præcepti impositi alteri est secundaria, talis est obligatio impediendi lapsum proximi, ergo ut hæc impleatur, non debet omitti impletio obligationis præcepti sibi impositi e g. sacrum audiendi.

187. Contra est secundò quod, ut acutè observat Vasq. num. 10. præceptum naturale de vitando scandalo passivo me non obliget absolute, sed sub certis circumstantiis, inter quas est etiam hæc, nisi sit aliquod præceptum positivum ne alios obstringens prætermittendum, non quod hoc sit fortius naturali, huicquè deroget, sed quia, dum occurrit præceptum positivum, cesset quædam circumstantia necessaria, ut præceptum naturale vitandi scandalum proximi obliget. Hac ratione est licitum in confessione exprimere

mere complicem, dum aliter nequit quis integrè confiteri, etsi complex infamabitur apud Confessarium, quia infamare proximum absolutè sumptum non est contra jus naturale, sed infamare absque rationabili causa, videtur autem esse rationabilis causa infamandi complicem apud confessarium, observatio præcepti etsi positivi Divini de integritate confessionis, uti cum D. Th. & aliis docui in *tr. de Pœnit. dictato anno 1706. num. 365.* Hanc doctrinam de cessatione obligationis præcepti naturalis in occursum præcepti positivi Vasq. *num. 11.* vult in multis aliis etiam esse attendendam, quia ille occursum tollit circumstantiam necessariam ad obligationem naturalis præcepti. Ex his.

188. Respondeo ad argumenta sententiæ affirmativè proposita *nu. 185.* Ad primum dupliciter: primò ceteris solum paribus obligatio juris naturalis prævalet obligationi juris positivi in casu nostro sunt cetera imparia per *num. 186. vers. Contra est primo.*

Respondeo secundò ad primùm id procedere, dum adest obligatio juris naturalis, at nego in occursum positivi præcepti adesse obligationem vitandi scandalum, ut proximè ostendi.

Exempla quibus utitur prima ratio, non concludunt: nam de confessione complicis plures apud Vasq. concedunt debere omitti, si ex infirmitate aut ignorantia Confessarius peccet, secus ex malitiâ, hæc enim non debet nocere: alii verò cum utroque Soto Sylvest. &c. simpliciter negant, his adhæret Vasq. universim sustinens nullum omninò positivum præceptum esse præmittendum

titulo præcisè scandalum vitandi. Unde uxor non jejunans, ut obtemperet marito, excusatur non propter scandalum hujus, sed ut declinet jurgia sibi valde molesta. Correctionis fraternæ ac punitiois omisso justificatur non propter scandalum impediendum sed quia cessat finis præcepti, nempe fratris emendatio, & ideo pro tunc non est præceptum defectu circumstantiæ requisitæ.

Ad argumentum secundum Respondeo negando consequentiam, disparitas est, quod ad defensionem vitæ temporalis proximi per se, ac directè obliget misericordia, cujus obligatio est major obligatione jejunii, vel audiendæ missæ: obligatio autem vitandi scandalum in proximo est solum secundaria, ac indirecta, cum prius sit consulere propriæ, quam alienæ salutis. Instas si Petrus intentat homicidium Paulo teneris impedire si potes, omissione missæ. Respondeo omnino teneri impedire homicidium, non quatenus est scandalum Passivum, seu peccatum Petri intentantis, sed quatenus redundat in damnum tertii, cujus vitæ, honori & famæ primò, & per se teneor prospicere ex virtute misericordiæ, Vasq. *num. 14.*

189. Ad argumentum tertium concedo majorè sed nego inobservantiam præcepti de vitando scandalo esse pro tunc malam, defectu circumstantiæ necessariæ, ut præceptum obliget per *num. 187.* Ratio ex dictis est, quod obligatio removendi scandalum passivum oritur ex illa virtute, circa quam frater est peccaturus, atqui illa virtus me non per se, ac primariò obligat ad impediendum, nè is peccet e, g. contra virtutem Castitatis.

Non

Non est hic negligendum discrimen, quod Joannes Sanctus in *select. D. 32. num. 10.* ponit inter virtutes ad alterum, ut justitiam, & misericordiam, & inter virtutes, quæ sunt in ordine ad se ut respiciunt moderationem propriam passionum: quod priorum primaria obligatio sit benefacere proximo, aut impedire ejus malum, posteriorum verò sit obligatio primaria exequendi virtutem in se, ac malum impediendi in se, secundariò verò malum impediendi in proximo. Unde cum correctio fraterna spectet ad miseri-

cordiam, facienda est, etsi ad eam sit necessaria ommissio operis de consilio faciendi, secus ut vitetur scandalum pharisaicum ut videbimus §. sequente.

Concludo Paragraphum judicans utramque sententiam esse probabilem, probabiliorem tamen negativam, quia tamen hujus fundamenta etiam solubilia sunt, ideo est affirmativa etiam in praxi tuta, idcirco Honorat. Faber *num 183.* optimè dixit confessarios secundùm eas posse regere.

* *

§. XXV.

*§. XXV.
An prævidenti ex suo opere bono consilii proximum scandalizandum, scandalum sit indirecte voluntarium? Ubi explicatur quid sit peccare ex malitia, aut ignorantia, aut infirmitate.*

190. **E**xemplum sit in fœmina prodeunte ad templum die non festo ut audiat sacrum sciens aliquos, aut certum concepturum pravos incontinentiæ affectus, aut vir in pari casu si sacro intererit, inimicus renovabit animi rancorem, seu odium. An in hujusmodi eventibus sit obligatio intermittendi opus consilii, nè proximus peccet?

Tripliciter potest homo peccare, ex ignorantia, vel infirmitate, vel malitia juxta receptam S. Th. doctrinam 1. 2. q. 76. art 1. ubi querit, an ignorantia possit esse causa peccati, respondetquè affirmativè, non per se, seu ex propriâ vir-

tute, sed per accidens, quatenus removel, seu aufert scientiam (quæ aliàs peccatum prohiberet) eatenus dicitur causa peccati, ignorantia verò non tollens scientiam, quæ aliàs peccatum prohiberet, non est causa peccati.

Hinc fuit opinio Socratis apud S. Th. q. 77. art. 2. quod nullum sit peccatum ubi perfecta scientia adest. Hanc opinionem refutat S. Th. opponens experientiam multorum agentium contra scientiam, & illud Christi Luca 12. *Servus, qui cognovit voluntatem Domini sui, & non facit vapulabit multis:* & Jacobi 4. dicitur: *scienti bonum facere,*